

Universitatea
BABEȘ-BOLYAI

Seminarul de
Antropologie
Istorică

CONFERINȚA NAȚIONALĂ

Violență, societate și modernizare În spațiul românesc (sec. XVI-XX) Marele Război, sfârșitul modernității?

Cluj-Napoca
2-3 iunie 2016

Conferința Națională a Seminarului de Antropologie Istorică
Facultatea de Istorie și Filosofie
Universitatea Babeș-Bolyai

Violență, societate și modernizare în spațiul românesc (sec. XVI-XX). Marele Război, sfârșitul modernității?

Organizatori:

Seminarul de Antropologie Istorică al Facultății de Istorie și Filosofie

în colaborare cu

Casa de Cultură a Municipiului Cluj-Napoca

Centrul de Cultură Urbană CASINO

Asociația Clujul de altădată

Consiliul Studenților Facultății de Istorie și Filosofie

Participanți:

Alexandra Andor, Andra Armean Dinescu, Claudia Magda Barabas Laszlo,
Constantin Bărbulescu, Elena Bedreag, Silviu Caius Bejinaru, Virgiliu Bîrlădeanu,
Cristina Bogdan, Ioan-Gheorghe Botiș, Vasile Bozga, Sebastian Ciceu, Septimiu Cioară,
Raluca Colcieri, Ludmila D. Cojocaru, Valer Simion Cosma,
Ana-Maria Deak, Andrea Fehér, Anca Filipovici, Cristina Gherasim, Maria Ghitta,
Ovidiu Ghitta, Cristian Manolachi, Nicolae Mihai, Romeo Moldovan,
Raluca Negrean, Mihai Negustor, Gheorghe Negustor, Simona Nicoară,
Toader Nicoară, Mihai T. Nicoară, Alexandru-Florin Platon, Adina Iulia Pop,
Iulia-Maria Puie, Marius Rotar, Rűsz-Fogarasi Enikő, Alexandru Rusu,
Mihai Stelian Rusu, Florica Ștefănescu, Lidia Trăușan-Matu, Laurențiu Vlad,
Bogdan Vătavu, Ioan Lucian Ureche

Program

Joi, 2 Iunie 2016

Institutul de Istorie Națională, Napoca 11

- 15.00-15.30 Deschiderea lucrărilor (*Aula Ferdinand, Institutul de Istorie Națională*)
- 15.30-17.00 Lucrări prezentate în plen (*Aula Ferdinand, Institutul de Istorie Națională*)
- 17.00-17.30 Proiecție de film documentar: *Imagini din Marele Război*
- 17.30 -18.00 Deplasare *Casino Centru de Cultură Urbană, Parcul Central*
- 18.00-18.30 Vernisajul expoziției de fotografie: *Marele Război*
coordonatori Dr. Ancuța-Lăcrimioara Chiș, Prof. Ucu Bodiceanu
- 18.30 Cocktail (*Casino Centru de Cultură Urbană, Parcul Central*)

Vineri, 3 Iunie 2016

Institutul de Istorie Națională, Napoca 11

- 9.00-12.30 Desfășurarea lucrărilor pe secțiuni (*Aula Ferdinand și sala Francisc Pall, Institutul de Istorie Națională*)
- 12.30-14.30 Masa de prânz (*Restaurant Opera*)
- 14.30-17.45 Desfășurarea lucrărilor pe secțiuni (*Aula Ferdinand și sala Francisc Pall, Institutul de Istorie Națională*)
- 17.45-18.00 Concluzii. Închiderea conferinței
- 18.00 Cina (*Restaurant Piramidă*)

Joi, 2 Iunie 2016

Aula Ferdinand, Institutul de Istorie Națională
15.00-15.30

Deschiderea oficială a conferinței

Prof. univ. dr. Ovidiu Ghitta
Decanul Facultății de Istorie și Filosofie
Universitatea Babeș-Bolyai

Prof. univ. dr. Alexandru-Florin Platon
Facultatea de Istorie
Universitatea „Alexandru Ioan Cuza”

Prof. univ. dr. Laurențiu Vlad
Facultatea de Științe Politice
Prorector Universitatea București

Prof. univ. dr. Toader Nicoară
Director al Seminarului de Antropologie Istorică
Universitatea Babeș-Bolyai

Lucrări prezentate în plen

Aula Ferdinand, Institutul de Istorie Națională
15.30-17.00

Moderator: Toader Nicoară (profesor, Facultatea de Istorie și Filosofie, Universitatea Babeș-Bolyai)

Ovidiu Ghitta (profesor, Facultatea de Istorie și Filosofie, Universitatea Babeș-Bolyai),
Despre lege și fărădelege într-o epistolă a lui Petru Pavel Aaron

Laurențiu Vlad (profesor, Facultatea de Științe Politice, Universitatea din București),
Străinii în imaginarul lumii rurale românești de la sfârșitul veacului al XIX-lea. Câteva date din răspunsurile la chestionarul lui Nicolae Densușianu din 1893

Alexandru-Florin Platon (profesor, Facultatea de Istorie, Universitatea „Alexandru Ioan Cuza”),
Metafora „corpului politic”: despre bunul folos al unei asemenea istorii

Virgiliu Bîrlădeanu (conferențiar, Institutul de Istorie, Academia de Științe a Moldovei),
Memoria celui de-al Doilea Război Mondial la Tiraspol: militarism, propagandă și amnezie

17.00 -17.30 **Proiecție de film documentar:** *Imagini din Marele Război*

17.30 -18.00 Deplasare *Casino Centru de Cultură Urbană Cluj, Parcul Central*

18.00 -18.30 **Vernisajul expoziției de fotografie:** *Marele Război*

18.30 **Cocktail** oferit de *Casino Centru de Cultură Urbană Cluj, Parcul Central*

Vineri, 3 Iunie 2016

Desfășurarea lucrărilor pe secțiuni

9.00-12.30

Secțiunea I (*Aula Ferdinand*)

9.00-10.45 S.I. 1. **Cultură, identitate și societate în spațiul românesc**

Moderatori:

- **Laurențiu Vlad** (profesor, Facultatea de Științe Politice, Universitatea din București)
- **Rüsz-Fogarasi Enikő** (profesor, Facultatea de Istorie și Filosofie, Universitatea Babeș-Bolyai)

Rüsz-Fogarasi Enikő (profesor, Facultatea de Istorie și Filosofie, Universitatea Babeș-Bolyai), *Un om și averea sa în epoca premodernă. Tamas Borsos și istoria averii sale*

Florica Ștefănescu (profesor, Facultatea de Științe Socio-Umane, Universitatea din Oradea), *Identitate și identități. Cazul ruralului*

Maria Ghitta (cercetător, Centrul de Studii Transilvane), *Studentimea clujeană în primul an de după război (1919-1920)*

Anca Filipovici (cercetător, Institutul pentru Studierea Problemelor Minorităților Naționale), *Identitate etnică și violența antisemită în memorialistica evreiască*

Ludmila D. Cojocaru (conferențiar, Universitatea de Stat din Moldova) *Copiii Gulagului. Represiune și sovietizare la marginile imperiului (1940-1941, 1944-1953)*

10.45-11.00 *Pauză de cafea*

11.00-12.30 S.I. 2. **Război și moarte în societatea românească a secolului XX**

Moderator: Virgiliu Bîrlădeanu (conferențiar, Institutul de Istorie, Academia de Științe a Moldovei)

Gheorghe Negustor (doctor, Universitatea Babeș-Bolyai), *Marele Război, sfârșitul modernității?*

Ioan Lucian Ureche, (doctorand, Universitatea Babeș-Bolyai), *Amintirea Marelui Război la românii ardeleni în perioada interbelică. Comemorări și monumente*

Marius Rotar (cercetător, Universitatea „1 Decembrie 1918” Alba-Iulia), *Înmormântări laice în România până la izbucnirea celui de-al Doilea Război Mondial*

12.30-14.30 *Pauză de prânz*

Secțiunea I (*Aula Ferdinand*)

14.30–16.15 S.I. 3. **Sensibilități religioase și naționale în lumea românească**

Moderator: Florica Ștefănescu (profesor, Facultatea de Științe Socio-Umane, Universitatea din Oradea)

Elena Bedreag (cercetător, Institutul de Istorie „Nicolae Iorga” – Universitatea „Alexandru-Ioan Cuza” Iași), *Discurs religios și practici comemorative. Despre memoria familială în documentele moldovenești premoderne*

Valer Simion Cosma (cercetător, Departamentul de Etnologie Europeană și Antropologie, Universitatea din Pécs, Ungaria) *„Superstițiile lor sunt nesfârșite și primitive”. Religiozitatea românilor din Imperiul Habsburgic în scrierile călătorilor străini din secolele XVIII-XIX*

Alexandru Rusu (doctorand, Universitatea Babeș-Bolyai), *Demoni și exorcism în religia și cultura ortodoxă*

Alexandra Andor, (doctorand, Universitatea Babeș-Bolyai), *Păstorul și turma sa. Activitatea preoților parohiali ortodocși din eparhia Aradului la începutul secolului al XIX-lea*

Claudia Magda Barabas Laszlo (doctorand, Universitatea Babeș-Bolyai), *Contextul social-politic și cultural la început de secol XX când se afirmă personalitatea lui Alexandru Lupeanu Melin*

16.15-16.30 *Pauză de cafea*

16.30 -17.45 S.I. 4. **Problematicile modernității – între vechi și nou**

Moderator: Lidia Trăușan-Matu (doctor, Facultatea de Istorie, Universitatea din București)

Iulia-Maria Puie (doctorand, Universitatea Babeș-Bolyai), *Lumea medicală și eutanasia*

Raluca Negrean (doctorand, Universitatea Babeș-Bolyai), *Moartea în pictura românească la începutul secolului XX*

Silviu Caius Bejinaru (doctorand, Universitatea Babeș-Bolyai), *Urbanizarea din perioada comunistă - o modernizare târzie eșuată a societății românești?*

Toader Nicoară (profesor, Facultatea de Istorie și Filosofie, Universitatea Babeș-Bolyai), *Curtea și societatea de curte în vremea lui Petru Cercel*

17.45 **Concluzii. Închiderea conferinței**

18.00 **Cina** (Restaurant *Piramidă*)

Secțiunea II (Sala *Francisc Pall*)

9.00-10.45 S.II. 1. **Lumea rurală și modernitatea**

Moderator: Alexandru-Florin Platon (profesor, Facultatea de Istorie, Universitatea „Alexandru Ioan Cuza”)

Lidia Trăușan-Matu (doctor, Facultatea de Istorie, Universitatea din București), *Doctori care au fost. Date noi despre implicarea lui Iuliu Barasch (1815-1863) în procesul de emancipare a evreilor din Principatele române*

Constantin Bărbulescu (conferențiar, Facultatea de Istorie și Filosofie, Universitatea Babeș-Bolyai) *Vasile Alecsandri. Cu țăranul la teatru*

Nicolae Mihai (cercetător, Institutul de Cercetări Socio-Umane „C. S. Nicolăescu-Plopșor” din Craiova), *„Iarba fiarelor” și obsesia comorilor în Oltenia la mijlocul secolului al XIX-lea. Note pe marginea unor dosare de anchetă*

Bogdan Vătavu (doctorand, Universitatea Babeș-Bolyai), *„Asemenea hoți înfrățiți cu poporul” sau despre natura susținerii populare de care beneficiau haiducii*

Sebastian Ciceu (doctorand, Universitatea Babeș-Bolyai), *Evaziunea la țăranul român din Transilvania: între infracțiune și mod de viață*

10.45-11.00 **Pauză de cafea**

11.00-12.30 S.II. 2. **Probleme de istorie socială**

Moderator: Nicolae Mihai (cercetător, Institutul de Cercetări Socio-Umane „C. S. Nicolăescu-Plopșor” din Craiova)

Andrea Fehér (doctor, Universitatea Babeș-Bolyai), *Crimă și pedeapsă. Femei condamnate la moarte în Clujul secolului al XVIII-lea*

Cristina Gherasim (doctorand, Universitatea de Stat din Moldova), *Politicile imperiale ruse și identitatea națională în mediul nobilimii basarabene în prima jumătate a secolului al XIX-lea*

Adina Iulia Pop (doctor, Universitatea Babeș-Bolyai), *Profesionalizarea muncii feminine în Transilvania până la Primul Război Mondial*

12.30-14.30 *Pauză de prânz*

Secțiunea II (Sala *Francisc Pall*)

14.30–16.15 S.II. 3. **Violența și moartea la români**

Moderator: Marius Rotar (cercetător, Universitatea „1 Decembrie 1918” Alba-Iulia)

Ioan Gheorghe Botiș (doctorand, Universitatea Babeș-Bolyai), *Forme ale violenței în spațiul românesc*

Raluca Colcieri (doctorand, Universitatea Babeș-Bolyai), *Repere altfel de abordare a violenței*

Mihai Stelian Rusu (doctor, Universitatea „Lucian Blaga” Sibiu) *Sacralizarea morții sacrificiale în ideologia legionară: patriotism jertfelnic, eroism martiric și naționalism thanatic*

Cristian Manolachi (doctorand, Universitatea Babeș-Bolyai), *Violența politică în interbelicul românesc - Incursiune în discursul legionar. Mesianic și patern, fierar și comerciant, Codreanu dă „totul pentru țară”*

Mihai Negustor (masterand, Universitatea Babeș-Bolyai), *Se naște omul criminal sau devine? Perspective istorico-antropologice asupra criminalității interbelice*

16.15-16.30 *Pauză de cafea*

16.30-17.45 S.II. 2. **Perspective de antropologie istorică**

Moderator: Simona Nicoară (profesor, Facultatea de Istorie și Filosofie, Universitatea Babeș-Bolyai)

Romeo Moldovan (doctorand, Universitatea Babeș-Bolyai), *Veșminte și vestimentație în testamentele de secol XVII-XVIII din Transilvania*

Andra Armean Dinescu (doctor, Universitatea Babeș-Bolyai), *Presa și muzica cultă de secol XIX*

Cristina Bogdan (lector, Facultatea de Litere, Universitatea din București), *Importanța antropologiei vizuale în cercetările thanatologice actuale*

Vasile Bozga (doctor, Universitatea Babeș-Bolyai), *Atentatul de la Sarajevo, nașterea violenței contemporane?*

Simona Nicoară (profesor, Facultatea de Istorie și Filosofie, Universitatea Babeș-Bolyai), *Eroii soldați, memoria sacrificiului patriotic din Marele Război*

Ana-Maria Deak (doctor, Universitatea Babeș-Bolyai), *Necrolog. Elegie. Epitaf – asemănări și deosebiri*

Mihai T. Nicoară (cercetător, Universitatea Babeș-Bolyai), *Considerații privind dicționarul universitarilor clujeni 1919-1947*

17.45 **Concluzii. Închiderea conferinței** (*Aula Ferdinand*)

18.00 **Cina** (*Restaurant Piramidă*)

